

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ « ΕΣΤΙΑΣ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ »

- 1) Έπιλογή σύντομων κειμένων Αρχαίας Έλληνικης γραμματείας που νά περικλείουν ύψηλά νοήματα και ανθρωπιστικές αξίες, που καταξιώνουν καί προάγουν τήνάνθρώπινη ύπαρξη.
- 2) Ανάγνωση όλoκλήρου του κειμένου καί προσδιορισμός τοῦ θεματικοῦ κέντρου καί τῆς κατευθυντήριας ιδέας του.
- 3) Έπεξεργασία κάθε παραγράφου χωριστά, που περιλαμβάνει τά ἐξῆς στάδια:
 - α) Χωρισμός καί χαρακτηρισμός τῶν προτάσεων τῆς παραγράφου,
 - β) Έρμηνεία τῶν δυσονότων λέξεων,
 - γ) Έτυμολογική προέλευση κάποιων λέξεων τῆς πρότασης, σύνδεσή τους μέ τίς ὁμόρριζές τους λέξεις τῆς Ν. Έλληνικῆς (Συνώνυμα- Αντώνυμα) καί προσπάθεια κατανόησης τῆς ἀδιάσπαστης συνέχειας τῆς Έλληνικῆς γλώσσας,
 - δ) Συντακτική ἀναγνώριση βασικῶν ὄρων τῆς πρότασης καί ἀνάγνωσή της με τή λογική καί συντακτική θέση τῶν λέξεων,
 - ἐ) Γραμματικός σχολιασμός ὀλίγων λέξεων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ρημάτων κ.λ.π.) καί ἐπισημάνση σημαντικῶν γραμματικῶν φαινομένων που ἐντοπίζονται,
 - στ) Κατανόηση τῆς σημασίας τῶν χρόνων καί τῶν ἐγκλίσεων τοῦ ρήματος,
 - ζ) Απόδοση (μετάφραση) τῆς παραγράφου σέ Νεοελληνικό ἀπλό λόγο,
 - ή) Σύντομος σχολιασμός βασικῶν νοηματικῶν θέσεων τῆς παραγράφου, παράθεση καί ἐξέταση παράλληλων θέσεων ἀπό κείμενα τῆς Αρχαίας Έλληνικῆς καί Έκκλησιαστικῆς Γραμματείας.
- 4) Με τό τέλος τῆς ἐπεξεργασίας ὄλων τῶν παραγράφων , γίνεται μία τελική ἀπόδοση ὀλοκλήρου του κειμένου στό Νεοελληνικό λόγο.
- 5) Ανάθεση κατ' οἶκόν ἐργασιῶν στούς μαθητές προς ἐμπέδωση τῶν διδαχθέντων.

Κωνσταντῖνος Ἀλεξ. Μανουσόπουλος

Φιλολόγος- Λυκειάρχης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1) «ὅτι δέ γε ἀληθῆ λέγω»

Δευτερεύουσα ὀνομαστική εἰδική πρόταση πού λειτουργεῖ ὡς ἀντικείμενο στό γνωστικό ρῆμα τῆς κύριας πρότασης «γνώσει». Εἰσάγεται μέ τόν εἰδικό σύνδεσμο ὅτι, γιατί δηλώνει ἀντικειμενική κρίση καί ἐκφέρεται μέ ὀριστική, γιά νά δηλώσει τὸ πραγματικό.

Ἀντικατάσταση ἀπὸ εἰδικὸ ἀπαρέμφατο: (γνώσει) λέγειν ἐμέ ἀληθῆ (ἐτεροπροσωπία)

Ἀντικατάσταση ἀπὸ κατηγορηματική μετοχή: (γνώσει) λέγοντα μέ ἀληθῆ .

2) Ἡ ἀπόδοση στήν ὑποθετική πρόταση: «ἂν μὴ ἀναμένης» εἶναι ἡ κύρια πρόταση μέ ρῆμα τὸ «γνώσει». Ἴσως ἔχουμε στήν ὑπόθεση: ἂν + ὑποτακτική καί στήν ἀπόδοση ὀριστική Μέλλοντα. Ἐπομένως ὁ ὑποθετικός λόγος δηλώνει τὸ προσδοκώμενο.

Τροπή στό «μὴ πραγματικό»: Ὑπόθεση :« Εἰ μὴ ἀνέμενες» (ὀριστική παρατατικοῦ) - Ἀπόδοση: «ἔγνωσ ἂν»(δυνητική ὀριστική).

3) Τροπή τῆς σύνταξης σὲ παθητική: « καὶ οἱ ὑπηρεταὶ τῶν θεῶν εὐρήσονται ὑπὸ σοῦ ἀφανεῖς ὄντες»

4)τοῖς πυνθανομένοις : εἶναι ἐπιθετική μετοχή καί ἀντικαθίσταται ἀπὸ ἀναφορική πρόταση: «τούτοις οἱ πυνθάνονται».

Πράττων: κατηγορηματική μετοχή πού ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ρῆμα «ὄραται» καί ἀναφέρεται στό ὑποκείμενό του. Ἀντικαθίσταται ἀπὸ εἰδική πρόταση: «ὅτι πράττει»

Προσιόντων: ἐπιρρηματική χρονική μετοχή καί γενική ἀπόλυτη, πού προσδιορίζει ἐπιρρηματικά τὸ ρῆμα «αἰσθανόμεθα» καί ἐκφράζει τὸ σύγχρονο(συγχρονισμός μέ τὴν κύρια πρόταση). Ἀντικαθίσταται ἀπὸ δευτερεύουσα ἐπιρρηματική χρονική πρόταση πού ἐκφράζει τὸ σύγχρονο: «ὅτε προσίασιν οἱ πολέμιοι».

5)Μὴ καταφρονεῖν: Τὸ τελικὸ ἀπαρέμφατο, πού εἶναι μορφή πλαγίου λόγου, θά τραπεῖ στόν εὐθύ λόγο σὲ κύρια πρόταση ἐπιθυμίας μέ προστακτική. Τὸ ρῆμα τῆς κύριας πρότασης παραλείπεται : « (ὦ Εὐθύδημε) μὴ καταφρόνει τῶν ἀοράτων»(=Εὐθύδημε, μὴν περιφρονεῖς τὰ ἀόρατα).

(ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Άπαντήσεις Γραμματικής

1)

Όνομ.	ή αἴσθησις	ή μορφή	αἱ ὄψεις	ὕμεῖς	οἱ συνέχοντες	οἱ δοκοῦντες
Γεν.	τῆς αἰσθήσεως	τῆς μορφῆς	τῶν ὄψεων	ὕμῶν	τῶν συνεχόντων	τῶν δοκούντων
Δοτ.	τῇ αἰσθήσει	τῇ μορφῇ	ταῖς ὄψεσιν	ὕμῖν	τοῖς συνέχουσι(ν)	τοῖς δοκοῦσιν
Αἰτ.	τήν αἴσθησιν	τήν μορφήν	τάς ὄψεις	ὕμας	τούς συνέχοντας	τούς δοκοῦντας
Κλητ.	ὦ αἴσθησι	ὦ μορφή	ὦ ὄψεις	-----	ὦ συνέχοντες	ὦ δοκοῦντες

2)

ή πλείων	ἐπιμέλεια	αἱ πλείονες (πλείους)
τῆς πλείονος	ἐπιμελείας	τῶν πλειόνων
τῇ πλείονι	ἐπιμελείᾳ	ταῖς πλείοσι(ν)
τήν πλείονα (πλείω)	ἐπιμέλειαν	τάς πλείονας (πλείους)
ὦ πλεῖον	ἐπιμέλεια	ὦ πλείονες (πλείους)

Σημείωση: Τό οὐσιαστικό ἐπιμέλεια ὡς ἀφηρημένη ἔννοια δέν εἶναι εὐχρηστο στόν πληθυντικό.

ὁ καλλίων	νόμος	καλλίονες (καλλίους)	νόμοι
τοῦ καλλίονος	νόμου	καλλιόνων	νόμων
τῷ καλλίονι	νόμῳ	καλλίοσι(ν)	νόμοις
τόν καλλίονα (καλλίω)	νόμον	καλλίονας (καλλίους)	νόμους
ὦ κάλλιον	νόμε	καλλίονες (καλλίους)	νόμοι

3)

Θετικός: εὖ φιλικῶς ἀληθῆ ὑγιᾶ (ὕγιῃ)

Συγκριτικός: ἄμεινον φιλικώτερον ἀληθέστερα ὑγιέστερα

Ἵπερθετικός: ἄριστα φιλικώτατα ἀληθέστατα ὑγιέστατα

Θετ. άφανείς **Συγκρ.** άφανεστέρους **Ύπερθ.** άφανεστάτους

4)

Ένεστ.	Προσιθέναι	διδόασιν	όρᾶς
Παρατ.	----	έδίδουν	-----
Μέλλ.	Προσθήσειν	δώσουσι(ν)	
Άόρ.	Προσθειναι	έδοσαν	ΐδης
Πρκ.	Προστεθεικέναι	δεδώκασι(ν)	έωρακώς ἦς (έωράκης)
Ύπερσ.	-----	έδεδώκεσαν	

Ύποτακτική		
προσθῶ	διδῶ	ΐδω
προσθῆς	διδῶς	ΐδης
προσθῆ	διδῶ	ΐδη
προσθῶμεν	διδῶμεν	ΐδωμεν
προσθῆτε	διδῶτε	ΐδητε
προσθῶσι(ν)	διδῶσι(ν)	ΐδωσι(ν)

Προστακτική		
-	-----	-----
πρόσθεε	δίδου	ιδέ
προσθέτω	διδότω	ιδέτω
-----	-----	-----
πρόσθετε	δίδοτε	ΐδετε

προσθέντων(προσθέτωσαν)	διδόντων(διδότωσαν)	ιδόντων(ιδέτωσαν)
-------------------------	---------------------	-------------------

5)

Προστακτική ένεστώτα	Προστακτική άορίστου	Προστακτική παρακειμένου.
---	---	----
μέτεχε	μετάσχες	μετεσχηκώς ἴσθι
μετεχέτω	μετασχέτω	μετεσχηκώς ἔστω
---	----	----
μετέχετε	μετάσχετε	μετεσχηκότες ἔστε
μετεχόντων(μετεχέτωσαν)	μετασχόντων (μετασχέτωσαν)	μετεσχηκότες ἔστων (ἔστωσαν)

6) «Ἐννοεῖτε δέ ὅτι καί αὐτός ὁ Θεός οὕτως ὑποδείκνυσι· ὅτε γάρ ἄλλος ἐμοί τάγαθόν διδούς οὐδέν τούτου εἰς τοῦμφανές ἰών δίδωσιν»

7)

Ὅριστ. Ἐνε.	Προστ. ἐνε.
ἄπειμι	----
ἄπει	ἄπιθι
ἄπεισι	ἀπίτω
ἄπιμεν	----
ἄπιτε	ἄπιτε
ἀπίασι(ν)	ἀπιόντων (ἀπίτωσαν)